

ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ АУДИТОРӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2013, №7, мод. 521; с. 2014, №7, қ. 2, мод. 411;
Қонуни ҚТ аз 02.01.2018 с., №1503)

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқии фаъолияти аудиториро муайян намуда, муносибатҳои ҷамъиятиеро, ки дар ҷараёни амалӣ намудани он ба миён меоянд, танзим менамояд.

БОБИ 1.
МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- аудит - санчише, ки дар асоси шартнома бо дархости фармоишгар аз тарафи аудитори инфиродӣ ё ташкилоти аудиторӣ мутобиқи стандартҳои аудит, бо мақсади изҳор намудани ақидаи мустақил оид ба саҳеҳӣ ва мутобиқати ҳисоботи молиявӣ ва дигар иттилооти марбут ба ҳисоботи молиявӣ ба талаботи стандартҳои байналмилалӣ ё стандартҳои миллии ҳисобдорӣ гузаронида мешавад;

- фаъолияти аудиторӣ - фаъолияти соҳибкорӣ оид ба гузаронидани аудит ва дигар хизматрасонии марбут ба он, ки аудитори инфиродӣ ё ташкилоти аудиторӣ амалӣ менамояд;

- аудити беруна - санчише, ки нисбат ба субъекти санчидашаванда аз ҷониби аудитори инфиродӣ ё ташкилоти аудитории мустақили ба роҳбарияти он ҳисоботдиҳанда набуда гузаронида мешавад;

- аудити дохилӣ - фаъолияти мустақил ва бегаразонаи сохтори таъсисдодашуда ё басти алоҳидаи аудитори дохилии субъекти хоҷагидорӣ оид ба гузаронидани санчиш, арзёбӣ ва машваратдиҳии низоми идоракунии ва дигар низомҳо, ки бо мақсади мусоидат ба риояи қонунгузорӣ, фаъолияти самаранок ва натиҷабахши субъекти хоҷагидорӣ амалӣ мегардад;

- аудити ҳатмӣ - санчиши ҳарсолаи баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявии шахсони ҳуқуқӣ;

- аудити ташаббусӣ - аудите, ки бо ташаббуси субъекти санчидашаванда ё дигар фармоишгари аудит бо назардошти ўҳдадориҳои мушаххас, мўҳлат ва ҳаҷми аудит гузаронида мешавад;

- мақоми ваколатдори давлатии танзими фаъолияти аудиторӣ (минбаъд - мақоми ваколатдори давлатӣ) - мақоми иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, ки фаъолияти аудиториро танзим менамояд;

- аудитор - шахси воқеие, ки ба талаботи тахассусии муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ ҷавобгӯ буда, дорои Шаҳодатномаи тахассусии аудиторӣ мебошад;

- аудитори инфиродӣ - шахси воқеие, ки фаъолияти аудиториро мустақилона амалӣ намуда, дорои иҷозатномаи мақоми ваколатдори давлатӣ мебошад;

- ташкилоти аудиторӣ - шахси ҳуқуқие, ки мутобиқи талаботи Қонуни мазкур барои амалӣ намудани фаъолияти аудиторӣ таъсис дода шуда, дорои иҷозатномаи мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба амалӣ намудани фаъолияти аудиторӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад;

- ташкилоти касбии аудиторон - ташкилоти ғайритиҷоратии аз аккредитатсия гузаштае, ки аудиторон ва ё муҳосибони касбиро муттаҳид менамояд;

- стандартҳои аудит - талаботи ягона оид ба тартиби амалӣ намудани фаъолияти аудиторӣ, барасмиятдарории натиҷаҳо ва назорати сифати он;

- стандартҳои миллии аудит - стандартҳое, ки барои истифода аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ гардидаанд;

- стандартҳои байналмилалӣ аудит - стандартҳое, ки Федератсияи байналмилалӣ муҳосибон ба нашр расонида, мақоми ваколатдори давлатӣ барои истифода тасдиқ кардааст;

- Шаҳодатномаи тахассусии аудиторӣ - ҳуҷҷате, ки аз тарафи Комиссияи тахассусии аттестатсиякунонӣ ва иҷозатномадиҳӣ дода шуда, тахассуси касбии аудиторро тасдиқ менамояд;

- аккредитатсия - ваколатҳои эътирофшудаи ташкилоти касбии аудиторон, ки бо шаҳодатнома дар шакли муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ гардидаанд;

- Кодекси одоби касбии аудиторон - маҷмӯи қоидаҳои одоби фаъолияти касбии аудиторон, ки аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ гардида, риояи онҳо барои аудиторон, аудиторони инфиродӣ, ташкилотҳои аудиторӣ ва ташкилотҳои касбии аудиторон ҳатмӣ мебошад;

- сирри аудиторӣ - маълумот ва ҳуҷҷатҳое, ки аз ҷониби аудиторони инфиродӣ ва ташкилоти аудиторӣ зимни фаъолияти аудиторӣ ба даст омадаанд ва онҳо ҳуқуқ надорад онро ба шахси сеюм диҳанд ё бе розигии хаттии субъекти санҷидашаванда фош кунанд, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон;

- субъектҳои дорои манфиати умум - ташкилотҳои дорои аҳамияти ҷамъиятӣ, ки меъёрҳои муайянкунандаи аҳамияти онҳоро Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд;

- субъекти санҷидашаванда - шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, филиал ва намоёндагии шахсони ҳуқуқӣ, ки мавриди аудит қарор мегирад;

- фармоишгари аудит - шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки ташкилоти аудиторӣ ё аудиторони инфиродиро барои гузаронидани аудит тибқи шартнома ҷалб менамояд;

- ҳисоботи молиявӣ - маҷмӯи маълумоте, ки ҳолат ва натиҷаи фаъолияти молиявии ташкилотҳоро дар асоси нишондодҳои баҳисобгирии муҳосибӣ тибқи стандартҳои байналмилалӣ ё миллӣ дар бар мегирад;

- хулосаи аудиторӣ - ҳуҷҷати хаттии расмие, ки мутобиқи стандартҳои аудит тартиб дода ва пешниҳод шуда, ақидаи мустақили аудиторони инфиродӣ ё ин ки ташкилоти аудитори оид ба натиҷаҳои аудити гузаронидашуда дар бар мегирад;

- хулосаи носаҳеҳи аудиторӣ - хулосаи аудиторие, ки дорои маълумоти носаҳеҳ ва ё нопурра оид ба ҳисоботи молиявӣ ва иттилооти пешбиниамудаи стандартҳои аудит буда, истифодабарандагонро ба иштибоҳ меандозад;

- бархӯрди манфиатҳо - ҳолате, ки аудиторон, аудиторони инфиродӣ ва ташкилотҳои аудиторӣ зимни фаъолияти аудиторӣ зери таъсири манфиатҳои шахсӣ қарор гирифта, хулосаҳои носаҳеҳи аудитори молиявӣ медиҳанд.

Моддаи 2. Қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти аудиторӣ

Қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти аудиторӣ ба Конститутсияи Чумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1503)

Моддаи 3. Доираи амали Қонуни мазкур

1. Амали Қонуни мазкур нисбат ба ҳамаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, филиалу намоёндагии онҳо, аз он ҷумла филиалҳо ва намоёндагии шахсони ҳуқуқии хориҷие, ки дар ҳудуди Чумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудаанд, татбиқ мегардад.

2. Қонуни мазкур нисбат ба санҷиши аудитори муассисаҳои бучетӣ татбиқ намегардад.

Моддаи 4. Принципҳои асосии фаъолияти аудиторӣ

Фаъолияти аудиторӣ ба принципҳои асосии зерин асос меёбад:

- қонуният;
- мустақилият;
- беғаразӣ;
- салоҳияти касбӣ;
- махфият;
- поквичдонӣ;
- воқеият;
- риояи стандартҳои аудит.

БОБИ 2.

ТАНЗИМИ ФАЪОЛИЯТИ АУДИТОРӢ

Моддаи 5. Мақоми ваколатдори давлатӣ

Мақоми ваколатдори давлатӣ аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян гардида, ваколатҳои зеринро амалӣ менамояд:

- дар доираи ваколатҳои худ санадҳои меъёрии ҳуқуқие қабул мекунад, ки фаъолияти аудиториро танзим менамоянд;
- стандартҳои аудиториро таҳия ва тасдиқ менамояд;
- аз тарафи ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ риоя шудани шарту талаботи иҷозатномаҳо назорат менамояд;
- риоя шудани стандартҳои аудиториро аз тарафи ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ назорат мекунад;
- шакл, ҳаҷм ва тартиби ба мақоми ваколатдори давлатӣ пешниҳод кардани ҳисоботҳоро барои аудиторони инфиродӣ ва ташкилотҳои аудиторӣ муайян мекунад;
- қоидаҳои аккредитатсияи ташкилотҳои касбии аудиторонро таҳия ва тасдиқ менамояд;
- аккредитатсияи ташкилотҳои касбии аудиторонро мегузаронад;
- пешбурди Феҳристи давлатии бақайдгирии аудиторонро, ки соҳиби Шаҳодатномаи таҳассуси аудиторӣ ва иҷозатнома мебошанд, анҷом медиҳад;
- Феҳристи аккредитатсияи ташкилотҳои касбии аудиторонро пеш мебарад;
- наشري феҳристҳоро дар сомонии расмӣ худ таъмин менамояд;
- тартиби пешбурди Феҳристи бақайдгирии давлатии аудиторон ва аккредитатсияи ташкилотҳои касбии аудиторонро тасдиқ менамояд;
- қоидаҳои санҷиши ташкилотҳои касбии аудиторонро муайян менамояд;
- оид ба масъалаҳои фаъолияти аудиторӣ бо дигар мақомоти давлатӣ, ташкилоти аудиторӣ, ташкилотҳои касбии аудиторон ва дигар ташкилотҳои дахлдор ҳамкорӣ менамояд;
- Кодекси одоби касбии аудиторонро тасдиқ менамояд;
- дигар ваколатҳоро мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

БОБИ 3.

ФАЪОЛИЯТИ АУДИТОРӢ

Моддаи 6. Фаъолияти аудиторӣ

1. Фаъолияти аудиторӣ тибқи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Аудитори инфиродӣ ва ташкилоти аудиторие, ки дорои иҷозатномаи мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба амалӣ намудани фаъолияти аудиторӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд, ҳуқуқи машғул шудан ба фаъолияти аудиториро доранд.

3. Ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ ба замми фаъолияти аудиторӣ, хизматрасонии зеринро аз рӯи соҳаи фаъолияти худ анҷом дода метавонанд:

- таҳлил кардани ҳисоботи молиявӣ;
- иҷрои расмиёти мувофиқашуда;
- ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумоти молиявӣ;
- ташкил, барқарор ва пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ, тартиб додани ҳисоботи молиявӣ, маслиҳати муҳосибӣ;
- пешниҳоди хизматрасонии аудити дохилӣ;
- маслиҳатҳо марбут ба андоз, ташкил, барқарор ва пешбурди баҳисобгирии андозӣ, тартиб додани ҳисоббаробаркуниҳои андозӣ ва эълomiaҳо;
- тартиб додани ҳисоботи омории ташкилотҳо;
- таҳлили фаъолияти молиявӣю хоҷагидорӣ, банақшагирии сармоягузорӣ ва молиявӣ;
- таълими пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ, андозбандӣ, аудит ва таҳлили фаъолияти молиявӣю хоҷагидорӣ ва банақшагирии молиявӣ;
- автоматикунонии баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҷорӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ, тавсияҳо оид ба автоматикунонии пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ, таълими пешбурди автоматикунонидашудаи баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ;

- таҳия ва интишори тавсия ва маводи методӣ оид ба пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ, тартиб додани ҳисоботи молиявӣ ва гузаронидани аудит фаъолияти молиявиро хоҷагидорӣ ва банақшагирии молиявӣ, инчунин оид ба хизматрасонии вобаста ба соҳаи фаъолияти худ мутобиқи стандартҳои аудит;

- хизматрасонии ҳуқуқие, ки бо фаъолияти аудиторӣ алоқаманд аст.

4. Агар мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон барои намудҳои алоҳидаи хизматрасонӣ аз рӯи соҳаи фаъолияти худ, ки дар қисми 3 моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд, иҷозатномаи дахлдор зарур бошад, ташкилоти аудиторӣ ва ё аудитори инфиродӣ ҳуқуқ надоранд, ки бе чунин иҷозатнома ё дигар ҳуҷҷати иҷозатномадихӣ ин хизматрасониро ба ҷо оваранд.

Моддаи 7. Стандартҳои аудит

1. Стандартҳои аудит ба стандартҳои миллӣ ва байналмилалӣ аудит ҷудо мешаванд.
2. Ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ ўҳдадоранд, ки аудитор мутобиқи стандартҳои миллӣ ё байналмилалӣ аудит ва Қонуни мазкур гузаронанд.

Моддаи 8. Намудҳои аудит

1. Аудити беруна ва дохилӣ намудҳои аудит ба ҳисоб мераванд.
2. Аудити беруна аудити ҳатмӣ ва ташаббусиро дар бар мегирад. Аудити ҳатмӣ аз тарафи ташкилотҳои аудиторӣ гузаронида мешавад.
3. Бо аудити ҳарсолаи ҳатмӣ фаро гирифта мешаванд:
  - субъектҳои дорои манфиати умум;
  - дигар субъектҳо дар ҳолатҳои пешбиниамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
4. Субъектҳои санҷидашаванда, ки бояд ба аудити ҳарсолаи ҳатмӣ фаро гирифта шаванд, ўҳдадоранд бо ташкилоти аудиторӣ оид ба гузаронидани аудити ҳатмӣ шартнома ба имзо расонида, ба гузаронидани аудити саривақтӣ ва мукамал мусоидат намоянд.
5. *Аудити ҳатмии ҳарсола на дертар аз 30 июни соли баъд аз соли ҳисоботӣ гузаронида мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1503)*
6. Аудити дохилӣ бо тартиби муқаррарнамудаи субъекти хоҷагидор амалӣ мегардад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1503)

Моддаи 9. Ташкилоти аудиторӣ

1. Ташкилоти аудиторӣ дар шакли ташкилию ҳуқуқии ширкату ҷамъиятҳои хоҷагидорӣ, ба истиснои ҷамъиятҳои саҳомӣ, таъсис дода мешавад.
2. Дар сармояи оинномавии ташкилоти аудиторӣ ҳиссаи аудитор (аудиторон) ва ё ташкилоти аудитори байналмилалӣ бояд сад фоиз бошад.
3. Ташкилоти аудитори байналмилалӣ фаъолияти аудиториро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо ҳангоми аз тарафи он таъсис додани ташкилоти аудитори дахлдор - резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад амалӣ намояд, ба истиснои ташкилоти аудитори байналмилалӣ, ки дар асоси созишномаҳои қарзӣ ва грантӣ аз тарафи ниҳодҳои молиявӣ тариқи озмун барои гузаронидани санҷиши аудитори татбиқи лоиҳаҳои инвестиционӣ ҷалб карда мешавад.
4. Ташкилоти аудитори, ки фаъолияти аудиториро дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд, ба истиснои иштирок дар ассотсиатсия ё ин ки иттифоқи ташкилотҳои аудиторӣ наметавонад иштирокчи (соҳибмулки) дигар шахси ҳуқуқӣ - резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад.
5. Шумораи аудиторони ташкилоти аудиторӣ бояд на камтар аз се нафар бошад.
6. Роҳбар ё идорақунандае, ки ваколатҳои мақоми иҷроияи ташкилоти аудиторӣ дар асоси шартнома ба ӯ вогузор карда шудаанд, бояд аудитор бошад.
7. Ташкилотҳои аудиторӣ дар фаъолияти худ мустақиланд. Дахлати мақоми ваколатдори давлатӣ, субъектҳои санҷидашаванда ва шахсони сеюм ба фаъолияти ташкилотҳои аудиторӣ роҳ дода намешавад. Таъсиррасонӣ ба фаъолияти аудиторони инфиродӣ ва ташкилотҳои аудиторӣ, инчунин ба кормандони онҳо бо мақсади монъе шудан ба гузаронидани санҷиши мустақилонаи аудиторӣ, дар кадом шакле, ки набошад, роҳ дода намешавад.

8. Ба ташкилотҳои аудиторӣ машғул шудан ба дигар намуди фаъолият, ба истиснои фаъолияти аудиторӣ ва пешниҳоди хизматрасонӣ аз рӯи соҳаи фаъолияти худ, ки дар қисми 3 моддаи 6 Қонуни мазкур пешбинӣ гардидаанд, манъ аст.

Моддаи 10. Ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ

1. Ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ ҳуқуқ доранд:

- чиҳати баровардани қарор оид ба гузаронидани аудит бо ҳуччатҳои таъсисӣ, ҳуччатҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявии субъекти санҷидашаванда пешакӣ шинос шаванд;

- шакл ва усулҳои гузаронидани аудитро дар асоси стандартҳои аудит, инчунин шумора ва ҳайати шахсии гурӯҳи аудиторонеро, ки санҷиш мегузаронанд, мустақилона муайян намоянд;

- ҳуччатҳои молиявӣ ҳоҷагидории зарурӣ ва дигар иттилоот оид ба фаъолияти субъекти санҷидашаванда, аз ҷумла ҳисоботҳо ва ҳуччатҳои аудиторони дохилӣ, мақоми ваколатдори давлатӣ ва назоратиро дар ҳаҷми пурра талаб карда, санҷида бароянд, инчунин мавҷудияти воқеии молу мулк ва ўҳдадориҳои субъекти санҷидашавандаро нишон диҳанд;

- *ҳангоми барӯйхатгирии доройи ўҳдадориҳои фармоишгари аудит иштирок намоянд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1503)*

- аз шахсони масъули субъекти санҷидашаванда аз рӯи масъалаҳои дар рафти санҷиши аудиторӣ бамиёномада тавзеҳот ва маълумоти иловагӣ барои гузаронидани аудит заруриро дар шакли хаттӣ ва шифоҳӣ талаб намоянд;

- дар мувофиқа бо субъекти санҷидашаванда тасдиқи маълумоти дахлдорро оид ба фаъолияти молиявӣ ва ҳоҷагидории субъекти санҷидашаванда, ки барои гузаронидани аудит зарур мебошанд, аз шахсони сеюм гиранд;

- дар мувофиқа бо субъекти санҷидашаванда мутахассисони гуногунсоҳаро, ки бо муассисони (иштирокчиён, соҳибмулкони) субъекти санҷидашаванда, роҳбарон, шахсони мансабдор, муҳосибон ва дигар шахсони барои ташкил ва пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ масъул робитаи хешовандӣ ё манфиати молиявӣ надоранд, дар асоси шартнома барои иштирок дар гузаронидани аудит ҷалб намоянд;

- дар ҳолати аз тарафи субъекти санҷидашаванда риоя накардани талаботи шартномаи гузаронидани аудит, инчунин дар сурати аз тарафи субъекти санҷидашаванда пешниҳод накардани ҳуччатҳо ва иттилооте, ки барои гузаронидани аудит заруранд ва (ё) ошкор гардидани ҳолатҳои, ки ба ақида оид ба саҳеҳияти ҳисоботи молиявии субъекти санҷидашаванда таъсири калон мерасонанд ё метавонанд таъсири калонтар расонанд, аз гузаронидани аудит ё изҳори ақида ва додани хулосаи аудиторӣ даст кашанд;

- дигар ҳуқуқҳоро, ки дар шартномаи хизматрасонии аудиторӣ муайян карда шудаанд ва ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолиф намебошанд, амалӣ намоянд.

2. Ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ ўҳдадоранд:

- қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти аудиторӣ, Кодекси одоби касбии аудиторон ва стандартҳои аудитро риоя намоянд;

- ба назорати берунаи сифати аудит ва санҷишҳои аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ гузарондашаванда монетъ нашаванд;

- *баҳисобгирии шартномаҳои басташуда оид ба хизматрасонии аудитро амалӣ намоянд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1503)*

- *хизматрасонии босифати аудиторӣ ва касбиро иҷро намоянд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1503)*

- ба субъекти санҷидашаванда иттилоот оид ба камбудҳои баҳисобгирии муҳосибӣ, тартиб додани ҳисоботи молиявӣ ва дигар иттилооти бо ҳисоботи молиявӣ алоқамандро пешниҳод намоянд;

- мутобиқи қоидаҳои муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба фаъолияти аудиторӣ ҳисобот пешниҳод намоянд;

- *талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ва маблағгузориҳои терроризм»-ро риоя намуда, оид ба аҳдҳо ва амалиёти шубҳанок ба мақоми ваколатдори муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ва маблағгузориҳои терроризм маълумот пешниҳод намоянд; (ҚҶТ аз 26.07.14 с., № 1114)*

- як нусхаи хулосаҳои аудитро оид ба натиҷаи аудити гузаронидашуда дар худ нигоҳ дошта, маҳфузияти онҳоро бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ таъмин намоянд.

Моддаи 11. Аудитор

1. Аудитор фаъолияти худро аз рӯи шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ ва ё ба сифати аудитор дар ҳайати танҳо як ташкилоти аудиторӣ амалӣ менамояд.

2. Аудитор наметавонад иштирокчии (соҳибмулки) бевосита ё бавоситаи зиёда аз як ташкилоти аудиторӣ бошад.

3. Аудитор дар назди ташкилоти аудиторие, ки дар он фаъолият менамояд, барои зарарҳои расонидааш дар натиҷаи гузаронидани аудити бесифат, ифшои сирри тиҷоратӣ ва дигар амалҳои, ки боиси зарар дидани ташкилоти аудиторӣ гардидааст, мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошад.

Моддаи 12. Ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои аудитор

1. Аудитор ҳуқуқ дорад:

- ҳуҷжатҳои муҳосибии зарурӣ ва дигар ҳуҷжатҳои молиявӣю хоҷагидорӣю субъекти санҷидашавандаро дастрас намуда, тафтиш намояд;

- аз шахсони мансабдори субъекти санҷидашаванда оид ба масъалаҳои дар рафти аудит пайдогардида дар шакли хаттӣ ва шифоҳӣ тавзеҳот гирад;

- нисбат ба қарори ғайриқонунии ташкилотҳои касбии аудиторон бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоят намояд.

2. Аудитор ўҳдадор аст:

- қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти аудиторӣ, Кодекси одоби касбии аудиторон ва стандартҳои аудиторӣ риоя намояд;

- узви ташкилоти касбии аудиторон бошад;

- курсҳои таълимиро аз рӯи барномаи тақмили ихтисос бо тартиби муқаррагардида хатм намояд;

- оид ба аҳдҳо ва амалиёти шубҳанок мақоми ваколатдори муқовимат ба қонунгардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи қиноят бадастоварда ва маблағгузориҳои терроризмро мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи муқовимат ба қонунгардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи қиноят бадастоварда ва маблағгузориҳои терроризм хабардор намояд; **(ҚҶТ аз 26.07.14 с., № 1114)**

- сирри аудиториро ошкор насозад.

Моддаи 13. Ташкили аудити дохилӣ

1. Аудити дохилӣ аз ҷониби субъектҳои хоҷагидор ташкил карда шуда, ба манфиати соҳибмулконаш амалӣ мегардад ва тибқи номгуӣ ҳуҷжатҳои дохилии дар асоси қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳияшуда, стандартҳои эътирофшудаи аудити дохилӣ ва талаботи Кодекси одоби касбии аудиторон танзим карда мешавад.

2. Объектҳои аудити дохилиро роҳбарияти субъектҳои хоҷагидор тибқи мақсадҳои худ ҷиҳати ташкил, банақшагирӣ, инчунин мониторинги фаъолияти субъекти хоҷагидор ва сохторҳои таркибии он муайян мекунад.

3. Ба сохторҳои аудити дохилӣ аз ҷониби соҳибмулкони субъектҳои хоҷагидор аудиторҳои дохилӣ ва ё гурӯҳи аудиторҳои дохилӣ таъин карда мешаванд, ки ба ин гурӯҳ инчунин метавонанд тафтишотчиён ва комиссияҳои тафтишотӣ низ дохил карда шаванд.

4. Роҳбарони субъектҳои хоҷагидор, хусусан субъектҳои дорои манфиати умум, вобаста ба ҳаҷми корҳои баҳисобгирӣ метавонанд:

- хадамоти аудити дохилиро ҳамчун сохтори таркибӣ таъсис диҳанд;

- ба басти корӣ вазифаи аудиторӣ дохилиро ворид намоянд ё дар асоси шартнома вазифаҳои аудити дохилиро ба аудиторӣ инфиродӣ ва ё ташкилоти аудиторӣ вогузор намоянд.

5. Талаботе, ки ба роҳбарони сохтори аудити дохилӣ вогузор карда мешаванд:

- Шаҳодатномаи тахассусии аудиторӣ дошта бошанд;

- доғи судӣ надошта бошанд.

6. Талаботе, ки нисбат ба кормандони сохтори аудити дохилӣ вогузор карда мешаванд:

- дорой таҳсилоти олай буда, собиқаи кории на кам аз 3 сол дар соҳаи иқтисодӣ, молиявӣ, назоратю тафтишотӣ ва ё соҳаи ҳуқуқӣ ё фаъолияти илмӣ ва омӯзгорӣ дар соҳаи баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит дошта бошанд;

- дорой таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва миёнаи касбӣ буда, собиқаи кории на кам аз 5 сол дар соҳаи иқтисодӣ, молиявӣ, назоратю тафтишотӣ ва соҳаи ҳуқуқӣ, инчунин фаъолияти илмӣ ва омӯзгорӣ дар соҳаи баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит дошта бошанд;

- надоштани доғи судӣ.

Моддаи 14. Вазифаҳои аудити дохилӣ

1. Вазифаҳои аудити дохилӣ вобаста ба талаботи сохти идоракунии субъект ва сохтори таркибии он, аз ҷониби роҳбарияти субъектҳои хоҷагидор муайян гардида, бе маҳдудияти зерин амалӣ гардад:

- назорати ҳолати дорой ва пешгирии зарар;
- тасдиқи иҷрои маҷмӯи расмиёти назорати дохилисоҳавӣ;
- таҳлили фаъолияти самарабахши низоми назорати дохилӣ ва таҳрири иттилоот.

2. Ба вазифаҳои аудити дохилӣ шомил мебошанд:

- санҷиши низоми баҳисобгирии муҳосибӣ ва назорати дохилӣ, мониторинги онҳо ва таҳия намудани тавсияҳо оид ба беҳдошти кори ин низом;

- санҷиши иттилооти муҳосибӣ, фаврӣ ва дар ҳамин асос таҳия кардани ҳисобот, инчунин омӯзиши махсуси моддаҳои алоҳидаи ҳисоботдиҳӣ, аз он ҷумла амиқ санҷидани амалиёти муҳосибӣ ва бақияҳои ҳисоби муҳосибӣ;

- санҷиши татбиқи риояи қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, инчунин талаботи сиёсати баҳисобгирӣ, низомномаҳо, қарорҳо ва дастурҳои роҳбарият ва соҳибмулкони;

- тафтишоти махсуси ҳолатҳои алоҳида;

- таҳия ва пешниҳоди таклифҳо оид ба бартараф сохтани камбудҳои ошкоршуда ва додани тавсияҳо чиҳати баланд бардоштани самаранокии идоракунии.

Моддаи 15. Ташкилоти касбии аудиторон

1. Ташкилоти касбии аудиторон ташкилоти ғайритиҷоратӣ буда, дар асоси оинномае, ки дар маҷлиси умумии аъзоаш қабул гардидааст, фаъолият менамояд.

2. Сохтори ташкилоти касбии аудиторон бо оинномаи он муайян карда мешавад.

3. Қоидаҳои гузаронидани аккредитатсияи ташкилотҳои касбии аудиторон аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ таҳия ва тасдиқ карда мешавад.

4. Шаҳодатнома оид ба аккредитатсия дар тамоми ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон эътибор дорад.

5. Аудиторон метавонанд танҳо аъзои як ташкилоти касбии аудиторон бошанд.

Моддаи 16. Ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои ташкилоти касбии аудиторон

1. Ташкилоти касбии аудиторон ҳуқуқ дорад:

- аз рӯи созишнома бо ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ назорати берунаи сифати хизматрасонии ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродиро амалӣ намояд;

- таҷрибаи амалии аудиторон ва ташкилотҳои аудиториро таҳлил, ҷамъбаст ва интишор намояд;

- манфиати аудиторон ва ташкилотҳои аудиториро дар ташкилотҳои давлатӣ, ҷамъиятӣ, хоричӣ ва байналмилалӣ ҳимоя намояд;

- вобаста ба фаъолияти аудиторӣ баҳсҳои ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторонеро, ки аъзои онҳо мебошанд, баррасӣ намояд;

- таҳқиқи дараҷаи эътимодноқӣ ва бартарияти (рейтинги) ташкилотҳои аудиториро гузаронад ва дар нашрияҳои даврӣ натиҷаҳои онро интишор намояд;

- дар фаъолияти ташкилотҳои байналмилалӣ баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит иштирок намояд;

- аз рӯи стандартҳои аудит ва дигар масъалаҳои фаъолияти аудиторӣ тавсияҳо пешниҳод намояд;

- дигар ҳуқуқҳоеро, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ кардааст, ба ҷо оварад.

2. Ташкилоти касбии аудиторон ўҳдадор аст:

- қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар бораи фаъолияти аудиторӣ риоя намояд;

- аъзои худро бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти аудиторӣ таъмин намояд;
- ба рушди аудит, зиёд кардани самараи он, ташкил ва ҳамоҳангсозии фаъолияти аудиторон ва ташкилотҳои аудиторӣ мусоидат намояд;
- оид ба тақмили ихтисоси аудиторон бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ курсҳои ташкил намуда, дар бораи хатми онҳо сертификат диҳад;
- ба риоя кардани талаботи Кодекси одоби касбии аудиторон ва стандартҳои аудит аз ҷониби аудиторон ва ташкилотҳои аудиторӣ ёрӣ расонад;
- ба мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба фаъолияти худ бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ маълумот пешниҳод намояд.

Моддаи 17. Ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои фармоишгари аудит

1. Фармоишгари аудит ҳуқуқ дорад:
  - ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ, бо назардошти талаботи Қонуни мазкур мустақилона интиҳоб намояд;
  - тамоюл ва ҳаҷми санҷиши аудиториро ҳангоми санҷиши аудити ташаббусӣ муайян намояд;
  - аз ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ маълумоти заруриро оид ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки эродҳои аудитор ба онҳо асос ёфтаанд, талаб намояд;
  - хулосаи аудиториро дастрас намояд;
  - аз хизматрасонии ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ дар ҳолати аз тарафи онҳо иҷро накардан ё ба таври номатлуб иҷро кардани ӯҳдадориҳои худ аз рӯи шартнома даст кашанд;
  - дигар ҳуқуқҳоро, ки дар шартномаҳои хизматрасонии аудиторӣ муайян карда шудаанд ва ба қонунгузори муҳолиф намебошанд, амалӣ намояд.
2. Фармоишгари аудит ӯҳдадор аст:
  - барои гузаронидани аудити ҳатмӣ мутобиқи Қонуни мазкур чораҳои зарурӣ андешида, онро сари вақт гузаронад;
  - ба ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ барои гузаронидани аудити саривақтӣ ва босифат дар мӯҳлати муайяннамудаи шартнома оид ба гузаронидани санҷиши аудиторӣ шароит фароҳам оварад;
  - подоши хизматрасонии аудитори инфиродӣ ва ташкилоти аудиториро мутобиқи шартномаи хизматрасонии аудиторӣ, аз ҷумла дар ҳолати мувофиқ набудани натиҷаи хулосаи аудиторӣ аз нуқтаи назари субъекти санҷидашаванда ва инчунин дар ҳолати бо сабабҳои ба онҳо новобаста нопурра иҷро намудани хизматрасонии аудиторӣ аз тарафи ташкилоти аудиторӣ ё ин ки аудитори инфиродӣ сари вақт пардохт намояд.

Моддаи 18. Ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои субъекти санҷидашаванда

1. Субъекти санҷидашаванда ҳуқуқ дорад:
  - аз ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ маълумоти заруриро оид ба талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба гузаронидани аудит дахл доранд, дастрас намояд;
  - бо санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки хулоса ва эродҳои ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ ба онҳо асос ёфтааст, шинос шавад;
  - аз ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ маълумотро оид ба камбудии пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ, ҳисоботи молиявӣ ва дигар иттилооти бо ҳисоботи молиявӣ алоқаманд дастрас намояд;
  - дигар ҳуқуқҳоро, ки аз шартномаи хизматрасонии аудиторӣ бармеоянд, амалӣ намояд.
2. Субъекти санҷидашаванда ӯҳдадор аст:
  - ба ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ барои сари вақт ва пурра гузаронидани аудит ёрӣ расонида, маълумот ва ҳуҷжатҳои заруриро барои гузаронидани аудит пешниҳод намояд, инчунин аз шахсони сеюм маълумоти заруриро барои гузаронидани санҷиши аудиторӣ талаб карда гирад;
  - бо мақсади маҳдуд накардани доираи масъалаҳое, ки ба гузаронидани аудит вобастаанд, ба фаъолияти ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ даҳолат нанамояд, ба шарт ки дар шартнома тартиби дигаре пешбинӣ нагардида бошад;

- бо мақсади саркашӣ ё мамониат кардан барои гузаронидани аудит ба ягон амал (беамалӣ) роҳ надиҳад;

- дигар ўҳдадорихоро, ки аз шартномаи хизматрасонии аудиторӣ бармеоянд, иҷро намоянд.

Моддаи 19. Иҷозатномадиҳӣ барои фаъолияти аудиторӣ

Иҷозатнома барои фаъолияти аудиторӣ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият" дода мешавад.

Моддаи 20. Аттестатсияи фаъолияти аудиторӣ

Тартиби гузаронидани аттестатсияи фаъолияти аудиториро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамоянд.

Моддаи 21. Асос ва тартиби бекор намудани Шаҳодатномаи таҳассусии аудиторӣ

1. Шаҳодатномаи таҳассусии аудиторӣ дар ҳолатҳои зерин бекор карда мешавад, агар:
  - аудитор Шаҳодатномаи таҳассусиро бо ҳуҷҷатҳои қалбаки гирифта бошад;
  - ҳукми суд оид ба пешбинӣ намудани ҷазо дар шакли маҳрум намудан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти аудиторӣ дар мӯҳлати муайян эътибори қонунӣ пайдо карда бошад;
  - талаботи моддаҳои 25 ва 27 Қонуни мазкур риоя нашуда бошанд;
  - талаботи муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ё стандартҳои фаъолияти аудиторӣ ҳангоми гузаронидани аудит аз тарафи аудитор мунтазам риоя нашуда бошанд;
  - муқаррар шуда бошад, ки ҳулосаи аудиторӣ бе гузаронидани санҷиши аудиторӣ аз тарафи аудитор имзо шудааст;
  - дар мӯҳлати ду соли тақвими паи ҳам аудитор бо фаъолияти аудиторӣ машғул нашуда бошад.
2. Қарор оид ба бекор намудани Шаҳодатномаи таҳассусии аудиторӣ аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ қабул карда мешавад. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар бораи бекор намудани Шаҳодатномаи таҳассусии аудиторӣ қарори асоснок мебарорад.
3. Шахсе, ки Шаҳодатномаи таҳассусии аудиториаш бекор карда шудааст, ҳуқуқ дорад аз рӯи қарори қабулнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар бораи бекор намудани Шаҳодатномаи таҳассусии аудиторӣ дар давоми се моҳ ба суд шикоят намоянд.
4. Шахсе, ки Шаҳодатномаи таҳассусии ӯ дар асоси сархатҳои яқум, сеюм ва панҷуми қисми 1 моддаи мазкур бекор карда шудааст, ҳуқуқ надорад, ки такроран дар бораи гирифтани шаҳодатнома оид ба ҳуқуқи амалӣ намудани фаъолияти аудиторӣ дар давоми ду соли қабул карда шудани қарор дар хусуси бекор намудани Шаҳодатномаи таҳассусии аудиторӣ бо ариза муроҷиат намоянд.
5. Шахсе, ки Шаҳодатномаи таҳассусии ӯ дар асоси сархати дуюми қисми 1 моддаи мазкур бекор карда шудааст, ҳуқуқ надорад, ки дар мӯҳлати пешбининамудаи ҳукми эътибори қонунӣ пайдокардаи суд дар бораи гирифтани шаҳодатнома оид ба ҳуқуқи амалӣ намудани фаъолияти аудиторӣ такроран бо ариза муроҷиат намоянд.

Моддаи 22. Шартнома дар бораи гузаронидани аудит

1. Муносибатҳои байни ташкилотҳои аудиторӣ, аудиторони инфиродӣ, фармоишгарони аудит ва субъектҳои санҷидашаванда дар асоси шартнома оид ба гузаронидани аудит, ки дар шакли хаттӣ мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба имзо расонида мешавад, ба роҳ монда мешаванд.

2. Дар шартнома оид ба гузаронидани аудит мақсади шартнома, мӯҳлат, ҳаҷм ва шартҳои пардохт, стандартҳои аудит, ки тибқи онҳо аудит гузаронида мешавад, ҳуқуқи ўҳдадорихо ва ҷавобгарии тарафҳо, махфияти маълумоти бадастомада, иттилоот дар бораи иҷозатномаи ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ ва дигар шартҳои мувофиқакардашудаи тарафҳо пешбинӣ карда мешавад.

Моддаи 23. Хусусиятҳои гузаронидани аудити субъектҳои манфиати умум

1. Аудити субъектҳои дорои манфиати умум мутобиқи стандартҳои байналмилалӣ аудит ва талаботи Қонуни мазкур гузаронида мешавад.

2. Аудити субъектҳои дорои манфиати умумро ташкилотҳои аудиторӣ мегузаронанд.

Моддаи 24. Хулосаи аудиторӣ

1. Хулосаи аудиторӣ аз рӯи натиҷаи аудити гузаронидашуда тартиб дода мешавад. Ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ аз рӯи натиҷаи аудити гузаронидашуда метавонад, ки мутобиқи стандартҳои аудит аз изҳори ақида ва додани хулосаи аудиторӣ даст кашад.

2. Шакл ва мундариҷаи хулосаи аудиторӣ бояд ба талаботи стандартҳои миллий ё байналмилалии аудит мутобиқ бошанд.

3. Дар хулосаи аудиторӣ рақам ва санаи гирифтани иҷозатномаи ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ нишон дода мешавад. Хулосаи аудиторӣ аз тарафи аудитор - иҷроқунанда бо нишон додани рақам ва санаи гирифтани Шаҳодатномаи тахассусии аудиторӣ ба имзо расонида, бо мӯҳри ташкилоти аудиторӣ ва ё аудитори инфиродӣ тасдиқ карда мешавад.

4. Ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ танҳо ба фармоишгари аудит ва шахсоне, ки дар шартномаи гузаронидани аудит чун фармоишгари аудит зикр карда шудаанд, хулосаи аудиторӣ пешниҳод менамояд.

5. Хулосаи аудитории ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ, ки дар санаи додани хулосаи аудиторӣ дорои иҷозатномаи дахлдори мақоми ваколатдори давлатӣ намебошанд, беэътибор доништа мешавад.

6. Дар ҳолати номутобиқати хулосаи аудиторӣ ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ё маълумоти воқеӣ, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар қисми 5 моддаи мазкур оварда шудаанд, чунин хулоса метавонад бо қарори суд беэътибор доништа шавад.

7. Ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ барои додани хулосаи носоҳеҳ ва ё бардурӯғ масъул мебошанд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1503)

Моддаи 25. Сирри аудиторӣ

1. Маълумот ва ҳуҷжатҳои дастраскарда ва (ё) тартибдодаи ташкилоти аудиторӣ ва кормандони он ё аудитори инфиродӣ ҳангоми гузаронидани аудит сирри аудиторӣ маҳсуб меёбанд, ба истиснои:

- маълумоти ифшонамудаи ҳуди субъекти санҷидашаванда ё фармоишгари аудит, ки ба ӯ дар Қонуни мазкур пешбинигардида ё бо розигии ҳуди ӯ расонида шудааст;

- маълумоти субъекти санҷидашаванда оид ба имзо расонидани шартнома дар бораи гузаронидани аудити ҳатмӣ;

- маълумот оид ба андозаи пардохти хизматрасонии аудиторӣ.

2. Ташкилотҳои аудиторӣ, аудиторони инфиродӣ, аудиторҳо ва шахсони ба гузаронидани аудит ҷалбкардаи онҳо ўҳдадоранд, ки махфияти сирри аудитори роия намоянд.

3. Ташкилотҳои аудиторӣ, аудиторони инфиродӣ, аудиторҳо ва шахсони ба гузаронидани аудит ҷалбкардаи онҳо ўҳдадоранд, ки маълумот ва ҳуҷжатҳои гирифташон ва (ё) тартибдодашонро зимни фаъолияти аудиторӣ ҳифз намоянд ва ҳуқуқи ба шахсони сеюм додани маълумот ва ҳуҷжатҳои зикршуда ё бе розигии ҳатмии фармоишгари аудит фош кардани онҳоро надоранд.

4. Ҳуҷжатҳои дар ихтиёри ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ қарордоштаи дорои маълумот оид ба амалиёти субъекти санҷидашаванда, ки бо ӯ шартномаи хизматрасонии аудиторӣ ба имзо расонида шудааст, танҳо бо қарори суд ба шахси бо ҳамин қарор ваколатдоршуда пешниҳод карда мешаванд.

5. Намояндагони мақоми ваколатдори давлатӣ, инчунин намояндагони ташкилоти касбии аудиторон ҳангоми назорати сифати хизматрасонии аудиторӣ ҳуқуқи дастрас кардани маълумоти дорои сирри аудитро доранд. Дар ин сурат шахсоне, ки мутобиқи қонунгузорӣ ба маълумоти дорои сирри аудиторӣ дастрасӣ пайдо менамоянд, ўҳдадоранд, ки махфияти чунин маълумотро роия кунанд.

6. Ҳангоми маълумоти дорои сирри аудитори фош кардани ташкилоти аудиторӣ, аудиторони инфиродӣ, аудитор, мақомоти ваколатдори давлатие, ки фаъолияти аудитори танзим мекунанд ва (ё) дигар шахсоне, ки ба ин маълумот дастрасӣ доранд, субъекти санҷидашаванда, инчунин ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ ҳуқуқ доранд, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ аз шахси гунаҳкор ҷабронии зарари расонидашударо талаб намоянд.

7. Пешниҳоди маълумот ба мақоми ваколатдори муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи қиноят бадастоварда ва маблағгузори терроризм ошкор намудани сирри аудиторӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшаванда шуморида намешавад. (КЉТ аз 26.07.14 с., № 1114)

Моддаи 26. Назорати сифати аудит ва намудҳои он

1. Ташкилоти аудиторӣ ўҳдадор аст расмиёти сифати аудитро мутобиқи стандартҳои миллӣ ё байналмилалӣ аудит ва Кодекси одоби касбии аудиторон таҳия ва назорат намояд.

2. Назорати дохилӣ ва берунаи сифати аудит намудҳои назорати сифати аудит ба ҳисоб мераванд.

3. Назорати дохилии сифати аудитро ташкилоти аудиторӣ тибқи стандартҳои миллӣ ё байналмилалӣ аудит мустақилона анҷом медиҳад.

4. Назорати берунаи сифати аудити ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ ва ташкилотҳои касбии аудиторон анҷом дода мешавад.

5. Мавзӯи назорати берунаи сифати аудит, риоя намудани талаботи Қонуни мазкур, стандартҳои миллӣ ё байналмилалӣ аудит ва Кодекси одоби касбии аудиторон аз тарафи ташкилоти аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ ба ҳисоб меравад.

6. Қоидаҳои гузаронидани назорати берунаи сифати аудит аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ таҳия ва тасдиқ карда мешаванд.

Моддаи 27. Маҳдудияти ҳуқуқи гузаронидани аудит

1. Аудит дар мавридҳои зерин ва аз ҷониби инҳо гузаронида намешавад:

- аз тарафи аудиторони инфиродӣ ва кормандони ташкилоти аудиторие, ки муассисони (иштирокчиёни, соҳибмулкони) субъекти санҷидашаванда, роҳбарон, шахсони мансабдор, муҳосибон ва дигар шахсон, ки барои ташкил ва пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ масъул мебошанд;

- аз тарафи аудиторони инфиродӣ ва кормандони ташкилоти аудиторие, ки бо муассисони (иштирокчиёни, соҳибмулкони) субъекти санҷидашаванда, роҳбарон, шахсони мансабдор, муҳосибон ва дигар шахсон, ки барои ташкил ва пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ масъул мебошанд, робитаи ҳешовандӣ доранд;

- аз тарафи ташкилотҳои аудиторие, ки роҳбарони онҳо муассисони (иштирокчиёни, соҳибмулкони) субъекти санҷидашаванда, роҳбарон, шахсони мансабдор, муҳосибон ва дигар шахсоне, ки барои ташкил ва пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ масъул мебошанд;

- аз тарафи ташкилотҳои аудиторӣ, ки роҳбарони онҳо бо муассисони (иштирокчиёни, соҳибмулкони) субъекти санҷидашаванда, шахсони мансабдор, муҳосибон ва дигар шахсон, ки барои ташкил ва пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиб додани ҳисоботи молиявӣ масъул мебошанд, робитаи ҳешовандӣ доранд;

- агар аз ҷониби ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ дар назди субъекти санҷидашаванда ё ин ки аз ҷониби субъекти санҷидашаванда дар назди онҳо, ба истиснои ўҳдадориҳо оид ба гузаронидани аудит, ўҳдадориҳои молиявӣ мавҷуд бошад;

- аз тарафи ташкилотҳои аудиторӣ ва аудиторони инфиродӣ нисбати субъектҳои санҷидашавандае, ки дар давоми ду соли охир бевосита пеш аз давраи гузаронидани аудитро дар бар мегиранд, хизматрасонии вобаста ба соҳаи фаъолияти худ, ки дар сархатҳои сеюм, чорум, панҷум, ҳаштум, нуҳум, даҳум ва дувоздаҳуми қисми 3 моддаи 6 Қонуни мазкур зикр шудааст, пешниҳод карда шудааст;

- ҳолатҳои дигаре, ки бо стандартҳои аудит муайян гардидаанд.

2. Тартиб, андоза ва шакли пардохт барои гузаронидани аудит (аз он ҷумла аудити ҳатмӣ) ва хизматрасонӣ аз рӯи соҳаи фаъолияти худ мувофиқи шартномаҳо муайян карда мешаванд ва набояд ба иҷрои ин ё он талаби субъектҳои санҷидашаванда ё фармоишгарони аудит оид ба мазмуни натиҷаҳои вобаста бошад, ки дар натиҷаи аудит ё ин ки дигар хизматрасонӣ аз рӯи соҳаи фаъолияти худ бароварда мешаванд.

3. Ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ ҳуқуқ надорад, ки як субъекти санҷидашавандаро паи ҳам зиёда аз се давраи ҳисоботи солона мавриди аудит қарор диҳад.

4. Ҳангоми ба миён омадани шартҳое, ки дар қисми 3 моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд, ташкилоти аудиторӣ ё аудитори инфиродӣ ҳуқуқ надорад аудити ду давраи солонаи ҳисоботи минбаъдаи субъекти санҷидашавандаи мазкурро низ гузаронад.

5. Ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ ҳуқуқ надоранд ба амалҳое даст зананд, ки боиси пайдо гардидани бархӯрди манфиатҳо ё хатари ба миён омадани чунин ихтилофҳо мегарданд. Дар сурати пайдо шудани ин ҳолатҳо, инчунин чораҳои пешгирии намудани онҳо бо Кодекси одоби касбии аудиторон муқаррар мешавад.

Моддаи 28. Суғуртаи фаъолияти аудиторӣ

1. Ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ вазифадоранд доир ба ўҳдадорихое, ки дар натиҷаи расонидани зарари молумулкӣ зимни фаъолияти аудиторӣ ба миён меоянд, шартномаи суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқи ро ба имзо расонанд.

2. Суғуртаи ҷавобгарии ташкилоти аудиторӣ ва аудитори инфиродӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

БОБИ 4. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 29. Муқаррароти хотимавӣ

1. Ташкилотҳои аудитории таъсисёфта то мавриди амал қарор гирифтани Қонуни мазкур дар қисми муҳолифат доштан ба шакли ташкилию ҳуқуқии он бояд дар мўҳлати се моҳ бо шакли ташкилию ҳуқуқии пешбинишуда аз нав таъсис дода шаванд.

2. Ташкилотҳои аудиторӣ дар давоми се моҳи баъди мавриди амал қарор гирифтани Қонуни мазкур бояд ҳуҷжатҳои таъсисӣ ва ҳайати кормандони фаъолияткунандаи ташкилоти аудитори ба талаботи муқаррарнамудаи Қонуни мазкур мутобиқ намоянд. Дар сурати риоя накардани талаботи моддаи мазкур мўҳлати амали иҷозатномаи ташкилоти аудиторӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон боздошта мешавад.

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 31. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи фаъолияти аудиторӣ"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 марти соли 2006 "Дар бораи фаъолияти аудиторӣ" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2006, №3, мод. 160) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 32. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ РАҲМОН

ш. Душанбе,
22 июли соли 2013,
№ 993